

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 20. januarja 2009*

V združenih zadevah C-350/06 in C-520/06,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki sta ju vložili Landesarbeitsgericht Düsseldorf (Nemčija) (C-350/06) in House of Lords (Združeno kraljestvo) (C-520/06) z odločbama z dne 2. avgusta in 13. decembra 2006, ki sta prispeli na Sodišče 21. avgusta in 20. decembra 2006, v postopkih

Gerhard Schultz-Hoff (C-350/06)

proti

Deutsche Rentenversicherung Bund

in

Stringer in drugi (C-520/06)

* Jezika postopka: nemščina in angleščina.

proti

Her Majesty's Revenue and Customs,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts in A. Ó Caoimh, predsedniki senatov, K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis, E. Levits (poročevalec) in L. Bay Larsen, sodniki,

generalna pravobranilka: V. Trstenjak,
sodni tajnik: J. Swedenborg, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 20. novembra 2007,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Deutsche Rentenversicherung Bund J. Littig, odvetnik,

- za Stringer in druge C. Jeans, QC, in M. Ford, barrister, po pooblastilu V. Phillips, solicitor,

- za nemško vlado M. Lumma in C. Blaschke, zastopnika,

- za vlado Združenega kraljestva Z. Bryanston-Cross, zastopnica, skupaj s T. Wardom, barrister,

- za belgijsko vlado L. Van den Broeck, zastopnica,

- za češko vlado T. Boček, zastopnik,

- za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z W. Ferrante, avvocato dello Stato,

- za nizozemsko vlado C. Wissels, zastopnica,

- za poljsko vlado E. Ośniecka-Tamecka, zastopnica,

- za slovensko vlado M. Remic, zastopnica,

- za Komisijo Evropskih skupnosti M. van Beek, zastopnik,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 24. januarja 2008

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago člena 7 Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL L 299, str. 9).

- 2 Ta predloga sta bila predložena v okviru dveh sporov, in sicer med G. Schultz-Hoffom in njegovim prejšnjim delodajalcem Deutsche Rentenversicherung Bund (v nadaljevanju: DRB) ter med več zaposlenimi, od katerih je bila nekaterim odpovedana pogodba o zaposlitvi, in njihovim delodajalcem oziroma prejšnjim delodajalcem Her Majesty's Revenue and Customs glede vprašanj, ali ima delavec, ki je na bolniškem dopustu, med bolniškim dopustom pravico do plačanega letnega dopusta, in če ima to pravico, v kolikšni meri ima delavec, ki je bil na bolniškem dopustu celotno referenčno obdobje

in/ali obdobje prenosa ali del tega obdobja, pravico do denarnega nadomestila za neizrabljen plačan letni dopust ob prenehanju delovnega razmerja.

Pravni okvir

3 Člen 1 Direktive 2003/88 določa:

„Namen in področje uporabe

1. Ta direktiva določa minimalne varnostne in zdravstvene zahteve pri organizaciji delovnega časa.

2. Ta direktiva se nanaša na:

a) minimalni čas [...] letnega dopusta [...]

[...]“

4 Člen 7 te direktive določa:

„Letni dopust

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi vsakemu delavcu zagotovijo pravico do plačanega letnega dopusta najmanj štirih tednov, v skladu s pogoji za upravičenost in dodelitev letnega dopusta, ki jih določa nacionalna zakonodaja in/ali praksa.

2. Minimalnega letnega dopusta ni mogoče nadomestiti z denarnim nadomestilom, razen v primeru prenehanja delovnega razmerja.“

5 Člen 17 Direktive 2003/88 določa, da lahko države članice odstopajo od nekaterih določb te direktive. Člen 7 navedene direktive ne spada med določbe, od katerih navedena direktiva dopušča odstopanje.

Spora o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

Zadeva C-520/06

6 Tožeče stranke v postopku v glavni stvari se delijo v dve skupini.

- 7 Prva se nanaša na delavca, ki je bil več mesecev odsoten z dela, ker je bil za nedoločen čas na bolniškem dopustu. Med bolniškim dopustom je obvestil svojega delodajalca, da želi v dveh mesecih po vložitvi vloge izrabiti plačan letni dopust.
- 8 Delavci, ki spadajo v drugo skupino, so bili dalj časa na bolniškem dopustu, preden jim je bila odpovedana pogodba o zaposlitvi. Ker niso izrabili plačanega letnega dopusta v referenčnem obdobju, ki je bilo edino obdobje, v katerem bi v skladu z britanskim pravom lahko izrabili plačan letni dopust, so zahtevali nadomestilo.
- 9 Delavci iz teh dveh skupin so bili s svojimi zahtevki uspešni pri Employment Tribunal. Employment Appeal Tribunal je zavrnilo pritožbe delodajalca, vendar je dovolilo pritožbo pri Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), ki je ugodilo predlogom delodajalca.
- 10 Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so vložile pritožbo pri House of Lords, ki je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 7(1) Direktive 2003/88 [...] razlagati tako, da je delavec, ki je iz zdravstvenih razlogov nedoločen čas na bolniškem dopustu, upravičen, da (i) za neko prihodnje obdobje zahteva plačani letni dopust in da (ii) vzame plačani letni dopust, v obeh primerih v času, ko bi bil sicer na bolniškem dopustu?

2. Ali člen 7(2) Direktive 2003/88 [...] določa pogoje ali merila v zvezi z višino in izračunom denarnega nadomestila, če država članica uporabi svojo diskrecijsko pravico, da ob prenehanju delovnega razmerja v skladu s členom 7(2) [te direktive] nadomesti minimalni plačani letni dopust z denarnim nadomestilom, če je bil delavec v celotnem referenčnem letu za dopust, v katerem je delovno razmerje prenehalo, ali v njegovem delu na bolniškem dopustu?“

Zadeva C-350/06

- 11 G. Schultz-Hoff, tožeča stranka v postopku v glavni stvari, je bil pri DRB zaposlen od 1. aprila 1971. G. Schultz-Hoff, ki je težek invalid, je bil od leta 1995 občasno nezmožen za delo zaradi bolezni, občasno pa je bil zmožen za delo. Leta 2004 je bil do začetka septembra fizično zmožen za delo. Nato mu je bil odobren bolniški dopust, ki je trajal neprenehoma do 30. septembra 2005, ko je prenehalo njegovo delovno razmerje.

- 12 G. Schultz-Hoff je z dopisom z dne 13. maja 2005 zaprosil DRB, naj mu od 1. junija 2005 odobri plačan letni dopust za koledarsko leto 2004, ki je bilo referenčno obdobje. Prošnja je bila 25. maja 2005 zavrnjena z obrazložitvijo, da bi morala pristojna zdravstvena služba prej ugotoviti, da je bil zainteresirani zmožen za delo. DRB je septembra 2005 ugotovil, da je G. Schultz-Hoff nezmožen za delo in mu je kot nosilec pokojninskega zavarovanja odobril polno upokožitev z učinkom od 1. marca 2005.

- 13 G. Schultz-Hoff je pri Arbeitsgericht Düsseldorf vložil tožbo za plačilo nadomestila za neizrabljen plačan letni dopust za koledarski leti 2004 in 2005, ki sta bili referenčni obdobji.
- 14 DRB je trdil, da je nezmožnost za delo zainteresirane osebe še vedno obstajala, kar pa časovno presega obdobje za prenos, ki ga je v skladu s členom 7(3) zveznega zakona o dopustu (Bundesurlaubsgesetz) z dne 8. januarja 1963 v različici, ki velja za postopek v glavni stvari, imel na voljo delavec, ki med referenčnim obdobjem ni izrabil letnega dopusta iz nujnih razlogov delovnega procesa ali razlogov na strani delavca. Pravica do plačanega letnega dopusta je v skladu z nemško zakonodajo zato ugasnila, G. Schultz-Hoff pa naj ne bi imel pravice do denarnega nadomestila za neizrabljen plačan letni dopust.
- 15 Arbeitsgericht Düsseldorf je zavrnilo tožbo G. Schultz-Hoffa, ki se je pritožil pri Landesarbeitsgericht Düsseldorf.
- 16 Predložitveno sodišče navaja, da v skladu z ustreznimi nacionalnimi določbami, kot jih razlaga Bundesarbeitsgericht, pravica delavca do denarnega nadomestila za neizrabljen plačan letni dopust ugasne ob izteku zadevnega koledarskega leta in najpozneje ob izteku obdobja za prenos, ki traja tri mesece, če ni s kolektivno pogodbo določeno drugače v korist delavca. Če je bil delavec nezmožen za delo do konca tega obdobja za prenos, se za neizrabljen plačan letni dopust ob prenehanju delovnega razmerja ne sme plačati denarno nadomestilo.
- 17 Ker Landesarbeitsgericht Düsseldorf dvomi, da člen 7 Direktive 2003/88 dopušča tako sodno prakso Bundesarbeitsgerichta, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je treba člen 7(1) Direktive 2003/88 [...] razumeti tako, da morajo imeti delavci v vsakem primeru zagotovljen plačan letni dopust najmanj štirih tednov in da je treba zlasti dopust, ki ga delavec v referenčnem obdobju ni izrabil zaradi bolezni, zagotoviti pozneje, ali pa lahko nacionalna zakonodaja in/ali praksa določi, da pravica do plačanega letnega dopusta ugasne, če delavci v referenčnem obdobju pred dodelitvijo dopusta postanejo zaradi bolezni nezmožni za delo in se jim zmožnost za delo ne povrne pred iztekom referenčnega obdobja oziroma obdobja za prenos, ki ga določa zakon, kolektivna pogodba ali individualna pogodba?

2. Ali je treba člen 7(2) Direktive 2003/88 [...] razumeti tako, da delavcem ob prenehanju delovnega razmerja v vsakem primeru pripada pravica do denarnega nadomestila kot nadomestka za pridobljeni in neizrabljeni dopust (denarno nadomestilo za dopust), ali pa lahko nacionalna zakonodaja in/ali praksa določi, da delavcem denarno nadomestilo za dopust ne pripada, če so zaradi bolezni do izteka referenčnega obdobja oziroma obdobja za prenos, ki mu sledi, nezmožni za delo in/ali če po prenehanju delovnega razmerja prejemajo pokojnino zaradi zmanjšane zmožnosti za delo ali invalidnosti?

3. V primeru pritrdilnega odgovora na prvi vprašnji:

Ali je treba člen 7 Direktive 2003/88 [...] razumeti tako, da pravica do letnega dopusta ali denarnega nadomestila predpostavlja, da je delavec v referenčnem letu dejansko delal, ali ta pravica nastane tudi v primeru opravičene odsotnosti (zaradi bolezni) ali neopravičene odsotnosti v celotnem referenčnem obdobju?“

- 18 Medsebojna povezanost teh dveh zadev je bila potrjena na obravnavi, zato ju je treba združiti za izdajo sodbe.

Vprašanja za predhodno odločanje

- 19 Najprej je treba opozoriti, da trajanja zadevnih plačanih letnih dopustov v zadevah v glavni stvari niso presegla trajanj referenčnih obdobj, ki v skladu z nacionalnim pravom, ki se uporablja za vsako od teh zadev, veljajo za plačan letni dopust.

Pravica zahtevati plačan letni dopust med bolniškim dopustom

- 20 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem, predloženim v zadevi C-520/06, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 7(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim določbam ali praksi, ki določajo, da delavec med bolniškim dopustom nima pravice izrabiti plačanega letnega dopusta med bolniškim dopustom.
- 21 Vse vlade in Komisija Evropskih skupnosti v stališčih menijo, da je treba na to vprašanje odgovoriti nikalno.

- 22 V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba pravico do plačanega letnega dopusta vsakega delavca šteti za posebej pomembno načelo socialnega prava Skupnosti, od katerega so odstopanja mogoča in ki ga morajo pristojni nacionalni organi izvajati samo v mejah, izrecno navedenih v Direktivi Sveta 93/104/ES z dne 23. novembra 1993 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL L 307, str. 18) (glej sodbe z dne 26. junija 2001 v zadevi BECTU, C-173/99, Recueil, str. I-4881, točka 43; z dne 18. marca 2004 v zadevi Merino Gómez, C-342/01, Recueil, str. I-2605, točka 29, in z dne 16. marca 2006 v združenih zadevah Robinson-Steele in drugi, C-131/04 in C-257/04, ZOdl., str. I-2531, točka 48).
- 23 Delavec lahko izkoristi dejanski počitek v skrbi po učinkoviti zaščiti svoje varnosti in svojega zdravja, ker člen 7(2) Direktive 2003/88 omogoča, da se minimalni letni dopust nadomesti z denarnim nadomestilom le ob prenehanju delovnega razmerja (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi BECTU, točka 44, in Merino Gómez, točka 30).
- 24 Poleg tega člen 7 Direktive 2003/88 ne spada med določbe, od katerih Direktiva izrecno dopušča odstopanje.
- 25 Ni sporno, da je namen pravice do plačanega letnega dopusta delavcu omogočiti, da se spočije in da ima na voljo obdobje za sprostitev in razvedrilo. V tem se razlikuje namen letnega dopusta od namena bolniškega dopusta. Slednji se delavcu odobri, da bi ta lahko ozdravel.
- 26 Sodišče je že razsodilo, da dopust, ki ga zagotavlja pravo Skupnosti, ne more vplivati na pravico izrabiti drug dopust, ki ga zagotavlja to pravo (glej zgoraj navedeno sodbo Merino Gómez, točki 32 in 33, ter sodbi z dne 14. aprila 2005 v zadevi Komisija proti

Luksemburgu, C-519/03, ZOdl., str. I-3067, točka 33, in z dne 20. septembra 2007 v zadevi Kiiiski, C-116/06, ZOdl., str. I-7643, točka 56). Sodišče je med drugim v zgoraj navedeni sodbi Merino Gómez razsodilo, da je treba člen 7(1) Direktive 93/104 razlagati tako, da če datumi porodniškega dopusta delavke sovpadajo z datumi letnega dopusta, ki so na podlagi kolektivne pogodbe določeni za vse zaposlene, se zahteve o plačanem letnem dopustu iz navedene direktive ne bodo štete za izpolnjene.

27 Vendar v nasprotju s pravicama do porodniškega ali starševskega dopusta, ki sta bili obravnavani v sodni praksi, navedeni v prejšnji točki, pravo Skupnosti glede na svoje trenutno stanje ne ureja pravice do bolniškega dopusta in podrobnih pravil o izvrševanju te pravice. Poleg tega je bila razlaga člena 7(1) Direktive 93/104 v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Marino Gómez, nujna, da se je ob upoštevanju drugih direktiv Skupnosti, ki so bile obravnavane v navedeni zadevi, v primeru porodniškega dopusta zagotovilo upoštevanje pravice, vezane na pogodbo o zaposlitvi delavke.

28 V skladu z določbami Direktive 2003/88 in sodno prakso Sodišča so države članice pristojne, da v zvezi s pravico do plačanega letnega dopusta v nacionalni zakonodaji opredelijo pogoje za izvrševanje in uveljavljanje navedene pravice, s tem da določijo konkretne okoliščine, v katerih lahko delavci izkoristijo navedeno pravico, pri tem pa za nastanek iste pravice, ki izvira iz te direktive, ne smejo določiti nobenih pogojev (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo BECTU, točka 53).

29 V teh okoliščinah iz navedenega sledi, da člen 7(1) Direktive 2003/88 načeloma ne nasprotuje nacionalnim določbam ali praksi, ki določajo, da delavec, ki je na bolniškem dopustu, nima pravice izrabiti plačanega letnega dopusta med bolniškim dopustom, če ima navedeni delavec možnost izkoristiti pravico, ki jo ima na podlagi te direktive, v drugem obdobju.

- 30 Namreč, iz sodne prakse Sodišča sledi, da čeprav se pozitivni učinek plačanega letnega dopusta na varnost in zdravje delavca v celoti pokaže, če je izrabljen v letu, ki je za to določeno, torej v tekočem letu, to obdobje počitka ne izgubi pomena, če se izrabi v poznejšem obdobju (sodba z dne 6. aprila 2006 v zadevi Federatie Nederlandse Vakbeweging, C-124/05, ZOdl., str. I-3423, točka 30).
- 31 Po drugi strani pa niso v nasprotju z Direktivo 2003/88 niti nacionalne določbe ali praksa, ki delavcu, ki je na bolniškem dopustu, dopuščajo, da v tem obdobju izrabi plačan letni dopust.
- 32 Glede na navedeno je treba na prvo vprašanje, predloženo v zadevi C-520/06, odgovoriti, da je treba člen 7(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalnim določbam ali praksi, ki določajo, da delavec, ki je na bolniškem dopustu, nima pravice izrabiti plačanega letnega dopusta med bolniškim dopustom.

Pravica do plačanega letnega dopusta v celotnem referenčnem obdobju ali v njegovem delu, pri čemer traja nezmožnost za delo do konca navedenega obdobja in/ali obdobja za prenos, ki ga določa nacionalno pravo

- 33 Predložitveno sodišče s prvim in, podredno, tretjim vprašanjem – v delu, ki se nanaša na pravico do dopusta, in ne na denarno nadomestilo za neizrabljen plačan letni dopust – predloženima v zadevi C-350/06, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 7(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim določbam ali praksi, ki določajo, da pravica do plačanega letnega dopusta ugasne ob koncu referenčnega obdobja in/ali obdobja za prenos, ki ga določa nacionalno pravo, tudi če je bil delavec na bolniškem dopustu celotno obdobje za prenos ali del tega obdobja in če je njegova nezmožnost za delo trajala do konca njegovega delovnega razmerja.

34 Kot je na obravnavi navedla predvsem nemška vlada, s tem da se je sklicevala na točko 53 zgoraj navedene sodbe BECTU, iz člena 7(1) Direktive 2003/88 sledi, da podrobna pravila za uporabo pravice do plačanega letnega dopusta v različnih državah članicah ureja nacionalna zakonodaja in/ali praksa. Navedena vlada iz tega sklepa, da je vprašanje prenosa dopusta in torej določitve obdobja, v katerem ima lahko delavec, ki v referenčnem obdobju ni mogel izrabiti plačanega letnega dopusta, še pravico do navedenega letnega dopusta, odvisno od pogojev za izvrševanje in uveljavljanje pravice do plačanega letnega dopusta in ga torej ureja nacionalna zakonodaja in/ali praksa.

35 Čeprav je ta sklep v načelu pravilen, zanj vseeno veljajo določene omejitve.

36 Tako je treba preučiti omejitve tega načela, ki veljajo v posebnih okoliščinah zadeve C-350/06.

– Bolniški dopust med celotnim referenčnim obdobjem, ki traja do konca navedenega obdobja in/ali obdobja za prenos

37 Najprej je treba spomniti, da so bila v Direktivi 2003/88 v skladu z njeno uvodno izjavo 6 upoštevana načela Mednarodne organizacije dela glede organizacije delovnega časa.

38 V zvezi s tem je treba poudariti, da je treba v skladu s členom 5(4) Konvencije št. 132 Mednarodne organizacije dela z dne 24. junija 1970 o plačanem letnem dopustu

(revidirana) „[...] odsotnost z dela iz razlogov, ki niso odvisni od volje zadevnega delavca, kot so na primer bolezni, [...] vračunati v delovni čas“.

- 39 Kar zadeva najprej določbe o minimalnem počitku, ki so navedene v poglavju 2 Direktive 2003/88, se te najpogosteje nanašajo na „vsakega delavca“, kot je na primer določeno v členu 7(1) te direktive v zvezi s pravico do plačanega letnega dopusta (zgoraj navedena sodba BECTU, točka 46).
- 40 Poleg tega v zvezi s to pravico Direktiva 2003/88 ne razlikuje med delavci, ki so odsotni z dela, ker so v referenčnem obdobju na bolniškem dopustu za kratek ali daljši čas, in tistimi, ki so v tem obdobju dejansko delali.
- 41 Iz tega sledi, da v zvezi z delavci, ki so na pravilno predpisanem bolniškem dopustu, za pravico do plačanega letnega dopusta, ki jo določa Direktiva 2003/88 za vse delavce (zgoraj navedena sodba BECTU, točki 52 in 53), država članica ne more določiti pogoja, da je delavec dejansko delal v referenčnem obdobju, ki ga določi navedena država.
- 42 Namen nacionalne določbe glede obdobja za prenos neizrabljenega letnega dopusta ob koncu referenčnega obdobja je načeloma zagotoviti delavcu, ki ni mogel izrabiti letnega dopusta, dodatno možnost, da izrabi navedeni dopust. Določitev takega obdobja je del pogojev za izvrševanje in uveljavljanje pravice do plačanega letnega dopusta in je torej načeloma v pristojnosti držav članic.

- 43 Iz tega sledi, da člen 7(1) Direktive 2003/88 v načelu ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki določa podrobna pravila za izvrševanje pravice do plačanega letnega dopusta, ki je izrecno podeljena s to direktivo, vključno z izgubo navedene pravice ob koncu referenčnega obdobja ali obdobja za prenos, če je imel delavec, čigar pravica do plačanega letnega dopusta je izgubljena, dejansko možnost izvršiti pravico, ki mu je podeljena z direktivo.
- 44 Ugotoviti je treba, da je delavec, ki je tako kot tožeča stranka v postopku v glavni stvari v zadevi C-350/06, kar zadeva leto 2005, na bolniškem dopustu celotno referenčno obdobje in obdobje za prenos, ki je določeno v nacionalnem pravu, prikrajšan za celotno obdobje, v katerem bi imel možnost izrabiti plačan letni dopust.
- 45 Dopustiti, da je lahko v posebnih okoliščinah nezmožnosti za delo, ki so opisane v prejšnji točki, v ustreznih nacionalnih določbah in predvsem v tistih, ki določajo obdobje za prenos, določena ugasnitev pravice delavca do plačanega letnega dopusta, ki jo zagotavlja člen 7(1) Direktive 2003/88, ne da bi imel delavec dejansko možnost izvršiti pravico, ki jo ima na podlagi te direktive, bi pomenilo, da navedene določbe posegajo v socialno pravico, ki jo ima vsak delavec neposredno na podlagi člena 7 navedene direktive.
- 46 Čeprav je Sodišče dopustilo, da lahko države članice v nacionalni zakonodaji opredelijo pogoje za izvrševanje in uveljavljanje pravice do plačanega letnega dopusta, pa je poudarilo, da države članice kljub temu ne morejo določiti nobenega pogoja za ustanovitev pravice, ki izhaja neposredno iz Direktive 93/104 (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo BECTU, točka 53).
- 47 V isti sodbi je Sodišče poudarilo, da podrobna pravila za izvrševanje in uveljavljanje, ki so potrebna za uveljavitev določb Direktive 93/104, lahko vsebujejo določena odstopanja od pogojev za izvrševanje pravice do plačanega letnega dopusta, vendar

da ta direktiva državam članicam ne dopušča, da izključijo nastanek pravice, ki je izrecno podeljena vsem delavcem (zgoraj navedena sodba BECTU, točka 55).

48 Iz tega sledi, da čeprav v skladu s sodno prakso, navedeno v zgornjih točkah, pravica do plačanega letnega dopusta, ki je delavcu zagotovljena s členom 7(1) Direktive 2003/88, ne more biti ogrožena z nacionalnimi določbami o izključitvi ustanovitve ali nastanka te pravice, ni mogoče sprejeti, da je lahko drugače, kar zadeva nacionalne določbe, s katerimi je določena ugasnitev navedene pravice, v primeru delavca, ki je na bolniškem dopustu celotno referenčno obdobje in/ali obdobje za prenos, kot je G. Schultz-Hoff, ki ni mogel izvršiti svoje pravice do plačanega letnega dopusta. Namreč, tako kot v okoliščinah zadeve, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba BECTU, v kateri je Sodišče razsodilo, da države članice ne morejo izključiti nastanka pravice do plačanega letnega dopusta, države članice v položaju, kakršen je položaj G. Schultz-Hoffa, ne morejo določiti, da ta pravica ugasne.

49 Iz navedenega sledi, da je treba člen 7(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim določbam ali praksam, ki določajo, da pravica do plačanega letnega dopusta ugasne ob koncu referenčnega obdobja in/ali obdobja za prenos, ki je določen z nacionalno zakonodajo, tudi če je bil delavec na bolniškem dopustu celotno referenčno obdobje in je njegova nezmožnost za delo trajala do prenehanja delovnega razmerja, zaradi česar ni mogel izvršiti pravice do plačanega letnega dopusta.

– Bolniški dopust med delom referenčnega obdobja, ki je trajal do konca navedenega obdobja in/ali obdobja za prenos

50 Ob upoštevanju preudarkov iz točk od 37 do 49 te sodbe mora biti ugotovitev glede pravice do plačanega letnega dopusta delavca, ki je – tako kot G. Schultz-Hoff

leta 2004 – delal v delu referenčnega obdobja, preden je bil napoten na bolniški dopust, enaka kot je v točki 49 te sodbe.

51 Vsak delavec, ki je prikrajšan za obdobje plačanega letnega dopusta, ker je dalj časa na bolniškem dopustu, je namreč v enakem položaju kot delavec, opisan v točki 44 te sodbe, ker je obstoj nezmožnosti za delo zaradi bolezni nepredvidljiv.

52 Glede na vse navedeno je treba na prvo in tretje vprašanje – v delu, v katerem se nanaša na pravico do dopusta, in ne na denarno nadomestilo za neizrabljen plačan letni dopust – ki sta bili predloženi v zadevi C-350/06, odgovoriti, da je treba člen 7(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim določbam ali praksam, ki določajo, da pravica do plačanega letnega dopusta ugasne ob koncu referenčnega obdobja in/ali obdobja za prenos, ki je določen z nacionalno zakonodajo, tudi če je bil delavec na bolniškem dopustu celotno referenčno obdobje ali del tega obdobja in je njegova nezmožnost za delo trajala do prenehanja delovnega razmerja, zaradi česar ni mogel izvršiti svoje pravice do plačanega letnega dopusta.

Pravica do denarnega nadomestila ob prenehanju delavnega razmerja za neizrabljen plačan letni dopust v referenčnem obdobju in/ali obdobju za prenos zaradi nezmožnosti za delo v celotnem referenčnem obdobju ali delu tega obdobja in/ali obdobju za prenos

53 Z drugim vprašanjem in, podredno, s tretjim vprašanjem – v delu, v katerem se nanaša na denarno nadomestilo za neizrabljen plačan letni dopust – predloženima v zadevi C-350/06, ter z drugim vprašanjem, predloženim v zadevi C-520/06, predložitveni sodišči v bistvu sprašujeta, ali je treba člen 7(2) Direktive 2003/88 razlagati tako, da

nasprotuje nacionalnim določbam ali praksam, ki določajo, da se ob prenehanju delovnega razmerja ne plača nobeno denarno nadomestilo, če je bil delavec na bolniškem dopustu celotno referenčno obdobje in/ali obdobje za prenos ali del tega obdobja. Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen, želi predložitveno sodišče v zadevi C-520/06 izvedeti, na podlagi katerih meril je treba izračunati finančno nadomestilo.

- 54 V zvezi s tem je treba najprej spomniti, da ima vsak delavec – kot izhaja iz besedila člena 7(1) Direktive 2003/88, ki je določba, od katere ta direktiva ne dopušča izjem – pravico do plačanega letnega dopusta najmanj štirih tednov. To pravico do plačanega letnega dopusta, ki jo je treba v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 22 te sodbe, šteti za posebej pomembno načelo socialnega prava Skupnosti, ima torej vsak delavec, ne glede na svoje zdravstveno stanje.
- 55 Dalje, kot izhaja iz točke 52 te sodbe, pravica do plačanega letnega dopusta ne ugasne ob koncu referenčnega obdobja in/ali obdobja za prenos, ki je določen z nacionalno zakonodajo, če je bil delavec na bolniškem dopustu celotno referenčno obdobje ali del tega obdobja in dejansko ni imel možnosti izvršiti te pravice, ki jo ima na podlagi Direktive 2003/88.
- 56 Ko delovno razmerje preneha, dejansko ni več mogoče izrabiti plačanega letnega dopusta. Da bi se zaradi tega preprečila izključitev vsake možnosti, da bi delavec izkoristil to pravico, čeprav v denarni obliki, člen 7(2) Direktive 2003/88 določa, da ima delavec pravico do denarnega nadomestila.

- 57 Nobena določba Direktive 2003/88 ne določa izrecno, kako je treba izračunati denarno nadomestilo za minimalno obdobje ali minimalna obdobja plačanega letnega dopusta ob prenehanju delovnega razmerja.
- 58 Vendar v skladu s sodno prakso Sodišča izraz „plačan letni dopust“ iz člena 7(1) Direktive 2003/88 pomeni, da se mora med letnim dopustom v smislu te direktive plačevanje ohraniti in, povedano drugače, da mora delavec za to obdobje počitka prejeti običajno plačo (glej zgoraj navedeno sodbo Robinson-Steele in drugi, točka 50).
- 59 Države članice morajo ob tem, ko določajo denarno nadomestilo, ki se ga delavcu dolguje na podlagi člena 7(2) Direktive 2003/88, skrbeti, da podrobna nacionalna izvedbena pravila upoštevajo omejitve, ki obstajajo v skladu z Direktivo.
- 60 V skladu s sodno prakso Sodišča Direktiva 2003/88 ureja pravico do letnega dopusta in pravico do regresa iz tega naslova kot dva vidika ene pravice. Cilj zahteve po plačilu tega dopusta je doseči, da je delavec ob navedenem dopustu v položaju, ki je z vidika plače primerljiv z obdobji dela (glej zgoraj navedeno sodbo Robinson-Steele in drugi, točka 58).
- 61 Iz tega sledi, da mora biti – kadar gre za delavca, ki iz razlogov, za katere ne odgovarja, ni mogel izvršiti pravice do plačanega letnega dopusta pred prenehanjem delovnega razmerja – denarno nadomestilo, do katerega ima pravico, izračunano tako, da je navedeni delavec postavljen v položaj, ki je primerljiv s tistim, v katerem bi bil, če bi izvršil navedeno pravico med trajanjem delovnega razmerja. Iz tega sledi, da je običajno plačilo delavca, ki ga je treba ohraniti med počitkom, ki ustreza letnemu plačanemu dopustu, odločilno za izračun denarnega nadomestila za neizrabljen plačan letni dopust ob prenehanju delovnega razmerja.

- 62 Glede na vse navedeno je treba na drugo in tretje vprašanje – v delu, v katerem se nanaša na denarno nadomestilo za neizrabljen plačan letni dopust – predloženi v zadevi C-350/06, ter na drugo vprašanje, predloženo v zadevi C-520/06, odgovoriti, da je treba člen 7(2) Direktive 2003/88 razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim določbam ali praksam, ki določajo, da se ob prenehanju delovnega razmerja ne plača nobeno denarno nadomestilo delavcu, ki je bil na bolniškem dopustu celotno referenčno obdobje in/ali obdobje za prenos ali del tega obdobja, zaradi česar ni mogel izvršiti pravice do plačanega letnega dopusta. Tudi za izračun navedenega denarnega nadomestila je odločilno običajno plačilo delavca, ki ga je treba ohraniti med počitkom, ki ustreza letnemu plačanemu dopustu.

Stroški

- 63 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenima sodiščema, ti odločita o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Člen 7(1) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalnim določbam ali praksi, ki določajo,**

da delavec, ki je na bolniškem dopustu, nima pravice izrabiti plačanega letnega dopusta med bolniškim dopustom.

2. Člen 7(1) Direktive 2003/88 je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim določbam ali praksam, ki določajo, da pravica do plačanega letnega dopusta ugasne ob koncu referenčnega obdobja in/ali obdobja za prenos, ki je določen z nacionalno zakonodajo, tudi če je bil delavec na bolniškem dopustu celotno referenčno obdobje ali del tega obdobja in je njegova nezmožnost za delo trajala do prenehanja delovnega razmerja, zaradi česar ni mogel izvršiti svoje pravice do plačanega letnega dopusta.

3. Člen 7(2) Direktive 2003/88 je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim določbam ali praksam, ki določajo, da se ob prenehanju delovnega razmerja ne plača nobeno denarno nadomestilo delavcu, ki je bil na bolniškem dopustu celotno referenčno obdobje in/ali obdobje za prenos ali del tega obdobja, zaradi česar ni mogel izvršiti pravice do plačanega letnega dopusta. Tudi za izračun navedenega denarnega nadomestila je odločilno običajno plačilo delavca, ki ga je treba ohraniti med počitkom, ki ustreza letnemu plačanemu dopustu.

Podpisi